

XVI.

Předběžná zpráva o některých nových pteropodech staršího palaeozoika středních Čech.

Podává J. V. Želízko.

Předloženo v sezení dne 14. května 1909.

Chystaje k tisku první část studie o některých nových pteropodech staršího středočeského palaeozoika, kterážto publikace bude teprve během několika měsíců německy uveřejněna, pokládám z různých příčin za vhodné, zmíniti se ve stručnosti o druhích, o nichž v uvedené práci obšírně pojednávám.

Druhy ty náleží devíti conulariím a jednomu hyolitu, jichž zdařilé reprodukce pořídil se vzácnou ochotou pan dvorní rada prof. Ad. Hofmann v Příbrami.

Dvě z conularií jsou nové toliko pro horizont, z něhož pochází, odkudž nebyly Barrandovi dříve známé.

Ve svrchu dotčené publikaci jedná se v celku o následující druhy pteropodů:

Conularia imperialis Barr.

Popsány a vyobrazeny jsou úlomky, pocházející z drobového pískovce (tuffitu) Krušnohorských vrstev D — d_{1a} , z východního úpatí vrchu Čiliny u Ejovic. Je to první výskyt conularie v těchto vrstvách, některými badateli k svrchnímu kambriu přiřítaných. Druh tento byl dosud znám jen z Komárovských vrstev D — $d_{1\beta}$. (Museum c. k. říšského geologického ústavu ve Vídni.)

Conularia Lipoldi Žel.

Jeden neúplný exemplář, přibližné výšky 65—70 mm a šířky asi 40 mm při ústí. Průřez je osmistěnný. Skořápka jeho vykazuje

u conularií neobvyklý matný lesk, jako u některých hyolitů nebo u phyllocarida *Lamprocaris micans*. Granulace povrchu je nepatrná.

Naleziště: Sv. Dobrotivá, červenohnědé břidlice Komárovských vrstev D — d_{1β}. (Museum c. k. říšského geologického ústavu ve Vídni.)

Conularia Jahni Žel.

Neúplný, poněkud stlačený exemplář v délce 44 mm a v šířce 23 mm. Podél skořápky prochází souběžně s mediální rýhou řada pravidelných žeber, k vrcholu se sужujících. Granulace je toliko na dolním konci skořápky pouhým okem viditelná, odkudž se k vrcholu pozvolna vytrácí.

Naleziště: Šárka, osecko-kváňské konkrce D — d_{1γ}.
(Sbírka p. J. Schücka v Praze.)

Conularia Barrandei Žel.

Jeden exemplář, jehož vrchol je uražen. Celý mohl měřiti asi 40 mm výšky. Průřez je obdélníkový. Přední a zadní stěna skořápky měří u ústí 22 mm a obě postranní stěny 12 mm. Výzdoba skořápky pozůstává z podobných žeber jako u druhu předchozího. Žebra ta jsou ale mnohem hustěji po délce skořápky rozložena.

Naleziště: Vosek D — d_{1γ}.
(Městské museum v Rokycanech.)

Conularia Purkyně Žel.

Negativní otisk v délce 65 mm a v šířce 20 mm na dolním konci. Dobře zachovalá skulptura skořápky sestává z příčných, vodorovných lišten, ostře vystupujících, které jsou od sebe jmenovitě při ústí hlubokými rýhami odděleny, takže činí povrch skořápky velmi drsný. Jinak je skořápka granulace jakož i veškerých ozdob prosta.

Naleziště: křemité konkrce u Siré — Cekova D — d_{1γ}.
(Historické museum v Plzni.)

Conularia Hofmanni Žel.

Několik neúplných epemplářů a úlomků s velmi dobře zachovalou skulpturou. Táž pozůstává ze stejně velikých, stejnoměrně a hustě na povrchu skořápky rozložených hrbolků. Hrbolky tyto vykazují pod lupou vejčitý nebo oválný tvar, a jsou kolmo nad sebou, od dola k vrcholu rozloženy. Ani u nejmenších exemplářů, s velmi

jemnou skulpturou, nelze pozorovati, že by několik hrbolků dohromady splývalo a tím podélné lišty tvořilo.

Naleziště: černé břidlice od Lhotky u Berouna a od Plzně D — d₁.

Druh tento určen byl původně pisatelem této zprávy jako *Conularia bohemica*, což budiž tímto opraveno.

(Museum c. k. říšského geologického ústavu ve Vídni.)

Conularia defecta Žel.

Úlomek, asi 40 mm široký, upomínající nápadně na skořáčku vydmuté bivalvy, se soustřednými žebry. Tato jsou zaoblená a mělkými rýhami rozbrázděná. Povrch jejich je hladký, mdle lesklý, rohovitý. Žebra i brázdy postrádají skoro úplně granulace.

Naleziště: Šárka D — d₁.

(Sbírka p. J. Schücka v Praze.)

Conularia Perneri Žel.

Jeden exemplář. Skulptura skořáčky pozůstává z více méně vlnitých lišten, které se směrem k vrcholu poněkud sужují. Příčné žebérování lišten je toliko pod lupou znatelné.

Naleziště: Kosoř F — f₁ (lom „Černá rokle“).

Z uvedeného stupně nebyla dosud žádná conularie popsána. Novák uvádí odtud sice *Conularia* sp. ind., aniž se ale o ní šíře zmiňuje.

(Museum c. k. říšského geologického ústavu ve Vídni.)

Conularia Proteica Barr.

Jeden úlomek s velmi dobře zachovalou skulpturou skořáčky.

Naleziště: Kosoř F — f₁ („Černá rokle“).

Barrande sice uvádí druh tento z různých pásem středočeského palaeozoika, ale z F — f₁ jej nepopisuje.

(Museum král. Českého v Praze.)

Hyalolithus Ejpovicensis Žel.

Jeden velký exemplář robustní formy, jehož vrchol a část ústí jsou ulomeny. Úplný byl asi 80 mm dlouhý a 25 mm široký. Průřez je ellipsovitý. Pokud se týče skulptury skořáčky, zachovala se tato jediné při ústí negativního otisku, v podobě jednoduchých, jemných, konvexních žeberek, která jsou místy již i pouhým okem viditelná.

Naleziště: Ejpovice D — d_{1γ}.
(Historické museum v Plzni.)

Přehled popsanych pteropodů.

D r u h	D r u h					
	D—d _{1α}	D—d _{1β}	D—d _{1γ}	E—e ₁	E—e ₂	F—f ₁
1	+	—	—	—	—	—
2	—	+	—	—	—	—
3	—	—	+	—	—	—
4	—	—	+	—	—	—
5	—	—	+	—	—	—
6	—	—	+	—	—	—
7	—	—	+	—	—	—
8	—	—	+	—	—	—
9	—	—	+	—	—	—
10	1	1	6	—	—	2

Z této předběžné zprávy jde opět na jevo, že Barrandovo slavné dílo o fauně středočeského palaeozoika není nijak ještě definitivně ukončeno, a že ještě dosti detailní práce zbývá, která je s to zaujati značnou část života toho kterého badatele.